

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

SPRENDIMAS

DĖL A. G. IR AAS „BTA BALTIC INSURANCE COMPANY“ GINČO NAGRINĖJIMO

2017 m. lapkričio 16 d. Nr. 242-487

Vilnius

Lietuvos bankas gavo A. G. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo pareiškėjas prašė išnagrinti tarp jo ir AAS „BTA Baltic Insurance Company“, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2017 m. vasario 13 d. įvyko eismo įvykis, kurio metu susidūrė pareiškėjo vairuojamas automobilis „Volkswagen Polo“ ir A. C., kurio, kaip transporto priemonės valdytojo, civilinę atsakomybę buvo apdraudęs draudikas, vairuojamas automobilis „Volvo V70“. 2017 m. vasario 13 d. eismo įvykio metu buvo padaryta žala pareiškėjui (sužalota galva) ir jo valdomai transporto priemonei.

Kadangi 2017 m. vasario 13 d. eismo įvykio dalyviai nesutarė dėl eismo įvykio aplinkybių ir atsakingo už žalą asmens, taip pat atsižvelgiant į tai, kad 2017 m. vasario 13 d. eismo įvykio metu buvo sužalotas pareiškėjas, į įvykio vietą buvo iškviesti policijos pareigūnai. Lietuvos bankui pateiktame 2017 m. vasario 27 d. Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Kelių policijos valdybos (toliau – Vilniaus apskrities VPK Kelių policijos valdyba) nutarime „Dėl administracinio nusižengimo bylos teisenos nutraukimo“ (toliau – Nutarimas) nurodyta, kad pareiškėjas prieš įvykstant 2017 m. vasario 13 d. eismo įvykiui „važiavo iš „IKI“ parduotuvės, esančios adresu: Nemenčinės g. 2, į Nemenčinės plentą, Saulėtekio gatvės link. Stovėjo kairėje juostoje važiavimui tiesiai, degė raudonas signalas. Kai jo važiavimo kryptimi užsidegė žalios spalvos šviesoforo signalas, pajudėjo iš vietos ir į jo automobilį atsitrenkė kitas automobilis.“ Nutarime nurodyta, kad, pareiškėjo nuomone, transporto priemonės „Volvo V70“ valdytojas važiavo degant draudžiamam raudonos spalvos signalui.

Nutarime užfiksuotuose transporto priemonės „Volvo V70“ valdytojo paaiškinimuose nurodyta, kad šis vairuotojas „važiavo Nemenčinės plentu, Antakalnio link, antrąja eismo juosta, apie 45 km/h greičiu. Jo važiavimo kryptimi degė žalias šviesoforo signalas. Pirmą eismo juosta šiek tiek priekyje važiavo automobilis. Staiga po jo iš dešinės pusės į sankryžą įvažiavo automobilis „Volkswagen Polo“, po ko įvyko susidūrimas. Iššovė oro pagalvės, joms nusileidus vėl pažiūrėjo į šviesoforą, kuriame įsižiebė geltona šviesa, o po to raudona, kas įrodo, kad jam degė žalias signalas.“

Nutarime nurodyta, kad, „kaip matyti, abu vairuotojai tvirtina, jog per šviesoforais reguliuojamą Nemenčinės plento 2 sankryžą važiavo, kai jų važiavimo krypties atžvilgiu degė leidžiamasis žalios spalvos šviesoforo signalas, parodymai yra prieštaringi ir prieštaravimai yra esminiai, jų pašalinti nėra galimybės. Nustatyti, kuris iš vairuotojų į sankryžą įvažiavo degant draudžiamam šviesoforo signalui, pažeidžiant Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. 1950 patvirtintų Kelių eismo taisyklių (toliau KET) 73 punkto, 165 punkto reikalavimus, ar nesilaikė KET 161 punktų reikalavimų, nėra galimybės, nesant objektyvių duomenų.“ Nutarime pažymima, kad „kaltu dėl administracinio teisės pažeidimo padarymo asmuo gali būti pripažintas tik surinkus pakankamai neabejotinų jo kaltę

pagrindžiančių įrodymų. Duomenų, kuriais remiantis galima tik manyti, kad teisės pažeidimas galėjo būti padarytas, nepakanka išvadoms apie asmens kaltumą pagrįsti ir skirti administracinę nuobaudą.“ Atsižvelgiant į tai, kad nebuvo surinkta objektyvių įrodymų, neginčijamai patvirtinančių ar paneigiančių kurio nors iš vairuotojų kaltę, administracinio nusižengimo bylos teisena buvo nutraukta.

Remiantis Lietuvos bankui pateiktais dokumentais ir paaiškinimais, nustatyta, kad pareiškėjas, manydamas, kad už 2017 m. vasario 13 d. eismo įvykio kilimą yra atsakingas transporto priemonės „Volvo V70“ valdytojas, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymo (toliau – TPVCAPDĮ) 13 straipsnio 1 dalimi, draudikui pateikė pretenziją dėl padarytos žalos, tačiau draudikas priėmė sprendimą atsisakyti mokėti draudimo išmoką, nurodydamas, kad automobilio „Volvo V70“ valdytojui nekyla civilinė atsakomybė dėl žalos 2017 m. vasario 13 d. eismo įvykio metu padarymo.

Pareiškėjas, nesutikdamas su draudiko sprendimu nemokėti draudimo išmokos, kreipimesi į Lietuvos banką nurodė, kad administracinės teisenos byloje priimtas Nutarimas neturi prejudicinės galios civilinėje byloje. Pareiškėjas teigė, kad draudikas civilinės atsakomybės transporto priemonės „Volvo V70“ valdytojui taikymo aplinkybes privalėjo tirti nepaisydamas administracinio nusižengimo bylos teisenos baigties. Be to, pareiškėjas pabrėžė, kad kasacinio teismo praktikoje konstatuojama, jog TPVCAPDĮ nenustato nukentėjusio trečiojo asmens pareigos pateikti draudikui įrodymus, patvirtinančius, kad už eismo įvykio metu padarytą žalą yra atsakingas kitas eismo įvykio dalyvis. Transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudikas privalo iširti eismo įvykio aplinkybes ir atsisakyti mokėti draudimo išmoką, tik surinkęs objektyvius įrodymus, patvirtinančius, kad apdraustajam pagal transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutartį nekyla civilinė atsakomybė dėl eismo įvykio metu padarytos žalos. Pareiškėjo teigimu, nagrinėjamu atveju draudikas pažeidė įrodinėjimo naštos paskirstymo taisyklę, nes 2017 m. kovo 13 d. rašte, kuriame pateikiamas sprendimas atsisakyti pareiškėjui išmokėti draudimo išmoką, draudikas nurodė, kad draudimo išmoka nemokama, nes nebuvo įrodytos transporto priemonės „Volvo V70“ valdytojo civilinės atsakomybės sąlygos. Atsižvelgdamas į tai, pareiškėjas pabrėžė, kad draudikui nepagrindus, jog automobilio „Volvo V70“ valdytojui civilinė atsakomybė nekyla (pareiškėjo teigimu, „draudikas apsiribojo tik konstatavimu, kad nesurinko apdraustojo civilinės atsakomybės buvimą pagrindžiančių įrodymų“), „laikytina, kad draudžiamojo įvykio tyrimas atliktas netinkamai, o atsisakymas mokėti draudimo išmoką priimtas neištyrus visų aplinkybių, atleidžiančių draudiką nuo draudimo išmokos mokėjimo.“

Pareiškėjas nurodė, kad nors nagrinėjamu atveju dėl 2017 m. vasario 13 d. eismo įvykio dalyvių pateiktų paaiškinimų prieštaravimo yra sudėtinga nustatyti, kuris valdytojas yra atsakingas už eismo įvykio metu padarytą žalą, tačiau, pareiškėjo teigimu, „neabejotinai yra automobilio „Volvo V70“ valdytojo kaltės dėl eismo įvykio kilimo.“ Pareiškėjas pabrėžė, kad, pagal CK 6.246 straipsnio 1 dalies nuostatas, veiksmų neteisėtumas gali būti suprantamas ne tik kaip sutartyje ar įstatymuose nustatytos prievolės nevykdymas ar netinkamas vykdymas, įstatymo reikalavimų nepaisymas, bet ir bendro pobūdžio pareigos elgtis rūpestingai pažeidimas. Nustaćius, kad asmuo pažeidė bendro pobūdžio atsargumo ir rūpestingumo pareigą, to pakanka kaltei ir neteisėtiems veiksams, kaip civilinės atsakomybės sąlygoms, konstatuoti. Pareiškėjas taip pat nurodė, kad, be šių sąlygų, būtina nustatyti žalą ir priežastinį ryšį tarp neteisėtų veiksmų ir atsiradusios žalos. Pareiškėjas pabrėžė, kad reikšminga aplinkybe laikytina tai, kad transporto priemonės „Volvo V70“ valdytojo vairuojamas automobilis 2017 m. vasario 13 d. eismo įvykio metu atsitrenkė į pareiškėjo valdytą transporto priemonę, o ne atvirėščiai.

Pareiškėjas teigė, kad transporto priemonės „Volvo V70“ valdytojas pažeidė KET 127 ir 128 punktų reikalavimus, nes prieš transporto priemonių „Volkswagen Polo“ ir „Volvo V70“ 2017 m. vasario 13 d. eismo įvykio metu susidūrimą nepasirinko saugaus važiavimo greičio ir laiku nesustabdė automobilio, tokiu būdu sąlygodamas žalos 2017 m. vasario 13 d. eismo įvykio

metu atsiradimą. Pareiškėjas pabrėžė, kad žalos byloje nebuvo surinkta jokių duomenų, galinčių pagrįsti, kad transporto priemonės „Volvo V70“ valdytojas nebūtų turėjęs techninės galimybės išvengti eismo įvykio, taip pat nebuvo surinkta jokių duomenų, suteikiančių pagrindą konstatuoti, kad pareiškėjas prieš įvykstant 2017 m. vasario 13 d. eismo įvykiui nesilaikė KET reikalavimų.

Pareiškėjas pabrėžė, kad administruojant 2017 m. vasario 13 d. įvykį draudikas nurodė, kad pareiškėjui išmokės 50 procentų sudarančią draudimo išmoką, atlyginančią dėl šio įvykio padarytą žalą. Pareiškėjas teigė, kad su draudiko siūloma draudimo išmoka būtų sutikęs ir, pareiškėjo teigimu, draudimo išmokos sumažinimas 50 procentų dydžiu atitinka CK įtvirtintus teisingumo ir protingumo principus bei CK 6.280 straipsnio 2 dalies nuostatas. Atsižvelgdamas į tai, kad draudimo išmoka, atlyginanti dėl 2017 m. vasario 13 d. eismo įvykio padarytą žalą asmeniui ir turtui, nebuvo išmokėta, pareiškėjas Lietuvos banko prašė rekomenduoti draudikui nustatyti žalos dydį ir pareiškėjui išmokėti nustatytą žalą („turtinę dėl automobilio sugadinimo, neturtinę – dėl sveikatos sutrikdymo“) atlyginančią draudimo išmoką.

Atsiliepiame į pareiškėjo kreipimąsi draudikas nurodė, kad pateikto Nutarimo duomenys nepatvirtino transporto priemonės „Volvo V70“ valdytojo atsakomybės už eismo įvykio kilimą. Draudikas teigė, kad buvo atlikta eismo įvykio vietos ir sugadintų transporto priemonių apžiūra. Draudikas nustatė 2 132 Eur žalą dėl sunaikintos transporto priemonės „Volkswagen Polo“, tačiau žalą atlyginančios draudimo išmokos neišmokėjo, nes surinkti įrodymai nepatvirtino transporto priemonės „Volvo V70“ valdytojo civilinės atsakomybės sąlygų.

Draudikas pabrėžė, kad viena iš civilinės atsakomybės sąlygų – kaltė – tiek administracinės teisės požiūriu, tiek civilinės atsakomybės nustatymo atveju yra susijusi. Atsižvelgdamas į tai, draudikas nurodė, kad pateikto Nutarimo duomenys yra reikšmingi, siekiant nustatyti 2017 m. vasario 13 d. įvykyje dalyvavusių transporto priemonių valdytojų civilinę atsakomybę. Draudikas pabrėžė, kad šias aplinkybes patvirtina TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalies ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 23 d. nutarimu Nr. 795 patvirtintų Eismo įvykio metu padarytos žalos nustatymo ir išmokos mokėjimo taisyklių (toliau – Taisyklės) 6 punkto nuostatos, imperatyviai įpareigojančios draudiką, nustatant eismo įvykio aplinkybes, kaltininko civilinę atsakomybę ir žalos dydį vadovautis kompetentingų institucijų išduotais dokumentais apie eismo įvykio aplinkybes ir eismo įvykio dalyvių kaltės laipsnį dėl eismo įvykio. Draudikas pabrėžė, kad Nutarimas yra pagrindinis įrodymas, patvirtinantis, jog draudikui nekyla pareiga pareiškėjui mokėti draudimo išmokos, atlyginančios žalą dėl 2017 m. vasario 13 d. eismo įvykio, nes, nenustačius šio eismo įvykio kaltininko, negali būti konstatuojama, kad transporto priemonės „Volvo V70“ valdytojui yra taikomos civilinės atsakomybės sąlygos.

Draudikas, nesutikdamas su pareiškėjo nurodytomis aplinkybėmis dėl draudiko netinkamo įrodinėjimo pareigos vykdymo, teigia atlikęs 2017 m. vasario 13 d. eismo įvykio aplinkybių tyrimą: „t.y. buvo apžiūrėtos eismo įvykyje dalyvavusios transporto priemonės, eismo įvykio vieta, siekiant užfiksuoti, kaip įvykio vietoje yra sureguliuotas šviesoforas įvykyje dalyvavusių transporto priemonių judėjimo kryptimis, vertinami ir lyginami abiejų įvykio dalyvių pranešimai apie įvykį telefonu su Nutarime nurodytais įvykio dalyvių parodymais.“ Draudiko teigimu, „svarbu paminėti, kad vaizdo medžiagoje matoma, jog vienu metu sankryžoje abu „žali“ šviesoforai degti negalėjo, todėl akivaizdu, jog vienas iš įvykio dalyvių į sankryžą turėjo įvažiuoti nesivadovaudamas šviesoforu ir, tokiu būdu, sukelti eismo įvykį, tačiau neturint galimybės nustatyti, kuris iš automobilio vairuotojų šviesoforu nesivadovavo, o eismo įvykis įvyko būtent šviesoforais reguliuojame sankryžoje, negalime konstatuoti, jog kuris nors vienas konkretus vairuotojas buvo labiau neatidus kito atžvilgiu.“

Draudikas pabrėžė, kad atlikto tyrimo ir draudikui pateikto Nutarimo duomenys negali patvirtinti, kad transporto priemonės „Volvo V70“ valdytojas prieš eismo įvykį nesilaikė KET reikalavimų, kurių nesilaikymas turėjo įtakos eismo įvykiui kilimui, ir kad šis vairuotojas buvo neatidus ir nerūpestingas. Draudiko teigimu, tik nustačius, jog transporto priemonės „Volvo V70“ valdytojas pažeidė Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo (toliau – Saugaus eismo automobilių keliais įstatymas) ir KET reikalavimus, būtų galimybė vertinti, ar

transporto priemonės „Volvo V70“ valdytojui kyla civilinė atsakomybė dėl 2017 m. vasario 13 d. eismo įvykio metu padarytos žalos. Draudikas pabrėžė, kad pareiškėjo, kaip transporto priemonės „Volkswagen Polo“ valdytojo, civilinė atsakomybė taip pat yra apdrausta draudiko, todėl automobilio „Volvo V70“ valdytojas draudikui taip pat pateikė pretenziją dėl padarytos žalos. Draudiko teigimu, šios aplinkybės suteikia pagrindą konstatuoti, kad transporto priemonės „Volvo V70“ valdytojas nesutinka, kad būtent jis yra atsakingas už 2017 m. vasario 13 d. eismo įvykio metu padarytą žalą.

Atsižvelgdamas į civiliniame procese taikomą rungimosi principą (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 12 ir 178 straipsniai), draudikas nurodė, kad „ne tik draudikas turi pareigą tirti įvykį ir rinkti įrodymus, patvirtinančius ar paneigiančius apdraustojo asmens atsakomybę, tačiau ir nukentėjęs trečiasis asmuo turi įrodyti atsakomybės taikymo sąlygas, t. y. kito įvykio dalyvio neteisėtus veiksmus, žalą bei jos dydį, priežastinį ryšį tarp neteisėtų veiksmų ir patirtos žalos, kaltę.“ Draudiko teigimu, „draudikui kylanti prievolė įrodyti priežastis, nesuteikiančias pagrindo mokėti draudimo išmokas, akivaizdu, kad neatima ir nukentėjusio pareigos įrodyti kito įvykio dalyvio civilinės atsakomybės sąlygas (neteisėtą veiką).“

Draudikas teigia nurodęs pareiškėjui, kad, pateikus įrodymus, patvirtinančius transporto priemonės „Volvo V70“ valdytojo kaltę dėl eismo įvykio, sprendimas dėl draudimo išmokos mokėjimo gali būti pakartotinai apsvarstytas. Draudiko teigimu, pareiškėjas nurodytų įrodymų nepateikė, taip pat neskundė Nutarimo teisės aktuose nustatyta tvarka. Draudikas taip pat nurodė, kad, kompetentingoms institucijoms nenustačius eismo įvykio dalyvių kaltės, draudikas savarankiškai priimti sprendimo dėl civilinės atsakomybės transporto priemonės valdytojui taikymo neturi teisinio pagrindo. Turimi įrodymai negali pagrįsti transporto priemonės „Volvo V70“ valdytojo kaltės dėl eismo įvykio kilimo ir negali patvirtinti priežastinio ryšio tarp šio valdytojo veiksmų ir dėl 2017 m. vasario 13 d. eismo įvykio atsiradusios žalos.

Atsižvelgdamas į pareiškėjo keliamą reikalavimą nustatyti dėl 2017 m. vasario 13 d. eismo įvykio asmeniui ir turtui padarytos žalos dydį, draudikas pabrėžė, kad žala dėl sunaikintos transporto priemonės „Volkswagen Polo“ yra 2 132 Eur. Draudikas teigė, kad jam nebuvo pateikta pretenzija dėl žalos pareiškėjui (taip pat ir neturtinės žalos) atlyginimo ir nebuvo pateikti šią žalą patvirtinantys dokumentai, kurie draudikui turi būti pateikti TPVCAPDĮ 17 straipsnio 6 dalies ir Taisyklių 12 punkto pagrindu.

Apibendrinamas atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi nurodytas aplinkybes, draudikas konstatavo, kad jam nekyla pareiga pareiškėjui mokėti draudimo išmoką, atlyginančią dėl 2017 m. vasario 13 d. eismo įvykio padarytą žalą.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į pareiškėjo ir draudiko pateiktuose paaiškinimuose ir dokumentuose nurodytas aplinkybes, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl 2017 m. vasario 13 d. eismo įvykio dalyvių civilinės atsakomybės sąlygų nustatymo ir pareiškėjo reikalavimo mokėti draudimo išmoką, atlyginančią dėl 2017 m. vasario 13 d. eismo įvykio padarytą žalą asmeniui ir turtui, pagrįstumo.

Dėl Nutarimo prejudicinės galios, nustatant automobilio Vovo V70“ valdytojo civilinės atsakomybės sąlygas

TPVCAPDĮ 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad išmoka mokama dėl nukentėjusiems tretiesiems asmenims padarytos žalos, kai už žalą atsakingiems asmenims valdant ar naudojant transporto priemonę atsiranda civilinė atsakomybė. To paties įstatymo 16 straipsnio 1 dalyje

nurodyta, kad atsakingas draudikas moka draudimo išmoką, jeigu transporto priemonės valdytojui dėl padarytos žalos nukentėjusiam trečiajam asmeniui atsiranda civilinė atsakomybė. Civilinės atsakomybės atsiradimo sąlygas, pagrindus bei bendruosius žalos atlyginimo principus nustato CK. Civilinei atsakomybei taikyti būtina nustatyti šias sąlygas: neteisėtus veiksmus (CK 6.246 straipsnis), žalą (CK 6.249 straipsnis), priežastinį ryšį tarp asmens neteisėtų veiksmų ir atsiradusios žalos (CK 6.247 straipsnis) ir kaltę (CK 6.248 straipsnis).

Atsižvelgiant į ginčo šalių pateiktus paaiškinimus ir įrodymus dėl transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės sąlygų taikymo, svarbu pažymėti, kad, draudiko teigimu, pagrindiniams įrodymams, pagrindžiantis, kad jo apdraustajam (transporto priemonės „Volvo V70“ valdytojui) nekyla civilinė atsakomybė dėl 2017 m. vasario 13 d. eismo įvykio metu padarytos žalos, yra Nutarimas: nutraukta administracinio nusižengimo byloje teiseną, nesurinkus objektyvių ir neginčijamų įrodymų, patvirtinančių, kad pareiškėjo ar transporto priemonės „Volvo V70“ valdytojo veiksmai sąlygojo 2017 m. vasario 13 d. eismo įvykį ir buvo šio įvykio kilimo priežastis.

Vertinant šias draudiko nurodytas aplinkybes, svarbu pažymėti, kad kasacinio teismo suformuotoje teisės aiškinimo ir taikymo praktikoje konstatuojama, jog asmens kaltė dėl padarytos žalos nustatinėjama civilinėje byloje dėl žalos atlyginimo, nesvarbu, ar eismo dalyviams buvo taikyta administracinė atsakomybė. Faktai, nustatyti įsiteisėjusiu teismo sprendimu byloje iš administracinių teisinių santykių ir administracinės teisenos byloje, pareigūno nutarimu administracinės teisės pažeidimo byloje neturi prejudicinės galios žalos atlyginimo byloje. Nurodyti dokumentai vertinami kaip rašytiniai įrodymai kartu su kitais įrodymais (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo senato 2000 m. birželio 16 d. nutarimu Nr. 27 patvirtinta Teismų praktikos taikant įstatymus dėl atlygintinos turtinės žalos, padarytos eismo įvykio metu, apibendrinimo apžvalga, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2003 m. birželio 23 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-744/2003). Darytina išvada, kad pareigūno nutarimu administracinės teisės pažeidimo byloje pateiktas patvirtinimas, kad eismo įvykio dalyviui neskiriama nuobauda už KET pažeidimus, draudikui savaime nesukuria pagrindo konstatuoti, kad jo apdraustajam nekyla civilinė atsakomybė, ir, nepaisant įvykio aplinkybių tyrimo administracine tvarka, civilinės atsakomybės sąlygos iš naujo turi būti vertinamos civilinėje byloje, taip pat ir sprendžiant draudimo išmokos pagal transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutartį mokėjimo klausimą.

Vertinant draudiko nurodytas aplinkybes, kuriomis jis remiasi kaip atsikirtimų pagrindu (dėl administracinės nuobaudos už KET pažeidimus transporto priemonės „Volvo V70“ valdytojui neskyrimo), ir atsižvelgiant į Nutarime nurodytas aplinkybes, pažymėtina, kad administracinio nusižengimo bylos teiseną buvo nutraukta ne dėl to, kad Vilniaus apskrities VPK Kelių policijos valdybai pateiktų įrodymų visuma patvirtino, kad transporto priemonės „Volvo V70“ valdytojas nepadarė KET pažeidimų, o todėl, kad administracinio nusižengimo bylą tyrę pareigūnai nesurinko objektyvių įrodymų, galinčių patvirtinti 2017 m. vasario 13 d. eismo įvykio aplinkybes, abiejų eismo įvykio dalyvių veiksmų teisėtumą bei vieno iš eismo įvykio dalyvio kaltę. Atsižvelgiant į tai ir vadovaujantis teismų praktikoje suformuota pozicija dėl administracine tvarka priimtų sprendimų neprivalomumo civilinėse byloje, draudiko sprendimas Nutarimą pripažinti pagrindiniu įrodymu, patvirtinančiu, kad transporto priemonės „Volvo V70“ valdytojui nekyla civilinė atsakomybė dėl padarytos žalos, taip pat nurodytos aplinkybės, jog Vilniaus apskrities VPK Kelių policijos valdybai nepatvirtinus apdraustojų kaltės draudikas savarankiškai negali priimti sprendimo dėl civilinės atsakomybės transporto priemonės „Volvo V70“ valdytojui taikymo, yra nepagrįsti.

Atsižvelgiant į draudiko nurodytas aplinkybes, kad TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalis ir Taisyklių 6 punktas imperatyviai įpareigoja draudiką vadovautis kompetentingų institucijų išduotų dokumentų (nagrinėjamu atveju Nutarimo) duomenimis, nustatant apdraustojų civilinę atsakomybę už eismo įvykio metu padarytą žalą, taip pat pažymėtina, kad kompetentingų institucijų išduoti dokumentai yra tik vienas, bet ne vienintelis, iš šiuose teisės aktuose nurodytų

dokumentų, kurių pagrindu draudikui kyla pareiga vertinti civilinės atsakomybės už nukentėjusiam trečiajam asmeniui padarytą žalą nustatymo aplinkybes, ir šie dokumentai turi būti vertinami su kitais draudiko surinktais įrodymais.

Dėl transporto priemonės „Volvo V70“ valdytojo civilinę atsakomybę apdraudusio draudiko pareigos įrodyti šio valdytojo civilinės atsakomybės sąlygų taikymo aplinkybes

Vadovaudamasis kasacinio teismo suformuota teisės aiškinimo ir taikymo praktika, pareiškėjas kreipimesi į Lietuvos banką teigė, kad draudikui, o ne pareiškėjui kilo pareiga įrodyti, kad automobilio „Volvo V70“ valdytojas yra atsakingas už 2017 m. vasario 13 d. eismo įvykio metu padarytą žalą. Draudikas, nesutikdamas su pareiškėjo argumentais, teigė, kad pareiškėjui, kaip civilinio proceso šaliai, taip pat kilo pareiga įrodyti „kito įvykio dalyvio neteisėtus veiksmus, žalą bei jos dydį, priežastinį ryšį tarp neteisėtų veiksmų ir patirtos žalos, kaltę“.

Vertinant ginčo šalių argumentus, pažymėtina, kad Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2011 m. sausio 25 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje Nr. 3K-3-3/2011, konstatavo, jog bylose dėl žalos atlyginimo nukentėjusiam trečiajam asmeniui tenkanti procesinė pareiga įrodyti civilinės atsakomybės sąlygas (išskyrus kaltę, kuri preziumuojama) bylose, kai viena šalis yra civilinės atsakomybės draudikas, netaikoma, atsižvelgiant į civilinės atsakomybės draudikui taikomą specialų teisinį reguliavimą. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas pabrėžė, kad TPVCAPDĮ nenustato nukentėjusio asmens pareigos pateikti įrodymus, kad dėl padarytos žalos yra atsakingas kitas įvykyje dalyvavęs asmuo. Priešingai, civilinės atsakomybės draudikas privalo ištirti eismo įvykio metu padarytos žalos priežastis, nustatyti žalą ir per 30 dienų (arba TPVCAPDĮ 19 straipsnio 2 dalyje nurodytu atveju – per 3 mėnesius) nuo pretenzijos pateikimo dienos pateikti motyvuotą pasiūlymą dėl išmokos mokėjimo arba privalo pateikti pagrįstą atsakymą ir įrodymus, atleidžiančius nuo išmokos mokėjimo ar suteikiančius teisę sumažinti išmoką (TPVCAPDĮ 19 straipsnio 3 dalis). Remdamasi nurodytų teisės aktų nuostatomis, teisėjų kolegija nusprendė, kad sisteminis nurodytų TPVCAPDĮ nuostatų bei įstatymo tikslų aiškinimas leidžia daryti išvadą, kad, gavęs pretenziją, civilinės atsakomybės draudikas privalo atlikti eismo įvykio aplinkybių tyrimą ir gali atsisakyti mokėti draudimo išmoką tik tuo atveju, jeigu pateikia įrodymus, kad jo apdraustos transporto priemonės valdytojas nėra atsakingas už pretenziją pateikusiam asmeniui padarytą žalą. Remiantis Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuota praktika ir atsižvelgiant į draudiko, kaip transporto priemonės „Volvo V70“ valdytojo civilinę atsakomybę apdraudusios draudimo įmonės, teisinį statusą, darytina išvada, kad pareiškėjo nurodytos aplinkybės dėl įrodinėjimo naštos paskirstymo yra pagrįstos.

Paaiškinimuose dėl TPVCAPDĮ 19 straipsnio 3 dalyje įtvirtintos įrodinėjimo pareigos vykdymo tinkamumo draudikas teigė atlikęs 2017 m. vasario 13 d. eismo įvykio vietas ir sugadintų transporto priemonių apžiūrą, vertino abiejų eismo įvykių dalyvių draudikui nurodytas faktines eismo įvykio aplinkybes, jas lygindamas su Nutarime užfiksuotais duomenimis. 2017 m. balandžio 12 d. rašte pateiktame draudiko atsakyme į pareiškėjo pretenziją dėl atsisakymo mokėti draudimo išmoką nurodoma, kad, remiantis draudikui pateiktais abiejų eismo įvykių dalyvių prieštaraujančiais paaiškinimais apie šį įvykį ir po šio eismo įvykio draudiko eksperto darytomis eismo įvykio vietas nuotraukomis, nebuvo galimybės nustatyti, kuris vairuotojas važiavo per draudžiamą šviesoforo signalą.

Atsižvelgiant į draudiko nurodytas aplinkybes dėl eismo įvykių dalyvių veiksmų teisėtumo vertinimo, pažymėtina, kad CK 6.263 straipsnyje nustatyta, kad iš kiekvieno asmens reikalaujama tokio elgesio, kad niekam nebūtų padaryta žala. Paprastas neatsargumas kaip kaltė, suteikianti pagrindą civilinės atsakomybės privalomojo draudimo santykiams atsirasti, gali būti kaip objektyvi klaida, mažiausias neapsižiūrėjimas, neatidumas ir nepakankamas apdairumas, net nesugebėjimas konkrečioje situacijoje numatyti visų saugaus eismo galimybių ir jomis pasinaudoti (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo civilinė byla Nr. 3K-3-153/2008).

Taisyklės, kurių privaloma laikytis eismo keliuose dalyviams, nustatytos eismą keliuose reglamentuojančiuose teisės aktuose. Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo 12 straipsnio 1

dalyje nustatyta, kad eismo dalyvių elgesys grindžiamas savitarpio pagarba ir atsargumu; eismo dalyviai privalo išmanyti šį įstatymą, mokėti KET; kiekvienas eismo dalyvis turi teisę naudotis keliais, laikydamasis šio ir kitų įstatymų, KET ir kitų teisės aktų nustatytų reikalavimų, tvarkos ir apribojimų. Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo 12 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad eismo dalyviai privalo laikytis visų būtinų atsargumo priemonių, nekelti pavojaus kitų eismo dalyvių, kitų asmenų ar jų turto saugumui ir aplinkai, taip pat, siekdami išvengti nuostolingų padarinių arba juos sumažinti, privalo imtis visų būtinų priemonių, išskyrus atvejus, kai dėl to kiltų pavojus jų pačių, kitų žmonių gyvybei ar sveikatai arba tokios priemonės padarytų dar daugiau žalos, palyginti su ta, kurios būtų galima išvengti. Šios bendrosios kelių eismo dalyvių pareigos pakartotos ir KET, jose yra nustatytos ir konkrečios eismo dalyvių pareigos atitinkamose situacijose, garantuojančios eismo keliais tvarką. Būtent šių teisės aktų aspektu turi būti įvertintas eismo įvykio dalyvių veiksmų teisėtumas.

Lietuvos bankui pateikti įrodymai negali patvirtinti, kad draudikas atliko išsamų 2017 m. vasario 13 d. eismo įvykio dalyvių veiksmų atitikties saugų eismą keliuose reglamentuojančių teisės aktų nuostatoms ir objektyviems eismo įvykio dalyvių elgesio standartams vertinimą bei šio įvykio aplinkybių tyrimą. Draudikas tik nurodė, kad iš surinktų įrodymų nebuvo galimybės nustatyti, kuris vairuotojas važiavo per draudžiamą šviesoforo signalą, tačiau neatliko 2017 m. vasario 13 d. eismo įvykio mechanizmo techninės ekspertizės, kurios metu būtų iširtos pareiškėjo draudikui nurodytos aplinkybės, kad transporto priemonės „Vovo V70“ valdytojas prieš įvykstant eismo įvykiui nepasirinko saugaus automobilio greičio ir laiku jo nesustabdė, taigi nesilaikė KET 127 ir 128 punktų reikalavimų, taip pat į eismo įvykio vietą atvykusiems policijos pareigūnams pareiškėjo nurodytos aplinkybės, kad minėto automobilio valdytojas prieš įvykstant eismo įvykiui važiavo degant draudžiamam šviesoforo signalui. Kadangi draudikas neatliko ekspertizės, kurios metu būtų surinkti papildomi duomenys apie automobilių važiavimo greitį, nuvažiuotus atstumus iki įvykstant 2017 m. vasario 13 d. eismo įvykiui, automobilių padėtis susidūrimo metu, taip pat kiti susidūrusių automobilių vairuotojų veiksmų teisėtumui įvertinti reikšmingi duomenys, negalima teigti, kad jis objektyviais įrodymais paneigė, kad transporto priemonės „Volvo V70“ valdytojas nėra atsakingas už eismo įvykio metu padarytą žalą.

Atsižvelgiant į draudiko nurodytas aplinkybes, kad „vienu metu sankryžoje abu „žali“ šviesoforai degti negalėjo, todėl akivaizdu, jog vienas iš įvykio dalyvių į sankryžą turėjo įvažiuoti nesivadovaudamas šviesoforu ir tokiu būdu sukelti eismo įvykį“, pažymėtina, kad draudikas neginčijo Nutarime pateiktuose pareiškėjo paaiškinimuose nurodytų aplinkybių, kad jis į sankryžą įvažiavo degant žaliajam šviesoforo signalui. Be to, pažymėtina, kad draudikas Lietuvos bankui nenurodė duomenų, kad transporto priemonės „Volvo V70“ valdytojo pretenzijos dėl padarytos žalos draudikui pateikimo pagrindu jam būtų išmokėta draudimo išmoka ir tuo pripažintas pareiškėjo veiksmų prieš įvykstant 2017 m. vasario 13 d. eismo įvykiui neteisėtumas ir jo atsakomybė už eismo įvykio kilimą, o Lietuvos bankui pateikti įrodymai suteikia pagrindą konstatuoti, kad draudimo išmoka nei vienam iš 2017 m. vasario 13 d. eismo įvykio dalyvių nebuvo išmokėta, draudikui konstatuojant, kad nėra galimybės nustatyti atsakingo už eismo įvykio metu padarytą žalą asmens. Darytina išvada, kad draudikas nevykdė TPVCAPDĮ 19 straipsnio 3 dalyje transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudikui keliamos įrodinėjimo pareigos ir nesurinko pakankamų įrodymų, suteikiančių teisę atsisakyti pareiškėjui išmokėti jo patirtą žalą atlyginančią draudimo išmoką.

Dėl civilinės atsakomybės 2017 m. vasario 13 d. eismo įvykio dalyviams už šio įvykio metu padarytą žalą taikymo ir draudimo išmokos, atlyginančios pareiškėjui ir jo turtui padarytą žalą, išmokėjimo

Atsižvelgiant į tai, kad draudikas objektyviais įrodymais nepaneigė, kad transporto priemonės „Volvo V70“ valdytojui nekyla civilinė atsakomybė dėl padarytos žalos, ir remiantis CK 6.246–6.248 straipsniuose įtvirtintomis civilinės atsakomybės sąlygomis, sprendžiant civilinės atsakomybės dėl eismo įvykio metu padarytos žalos taikymo ir jo atlyginimo pareiškėjui klausimą,

pažymėtina, kad žalos pareiškėjui padarymo faktas yra užfiksuotas Nutarime, 2017 m. vasario 23 d. ir 2017 m. vasario 13 d. Vilniaus apskrities VPK draudikui adresuotuose raštuose, taip pat Paciento, patyrusio galvos traumą, PKS protokole. Kaltę suponuoja žalos padarymo faktas.

Sprendžiant eismo įvykio dalyvių civilinės atsakomybės dėl padarytos žalos taikymo klausimą, pažymėtina tai, kad civilinėje byloje faktų įrodomumo problema turi būti sprendžiama remiantis tikimybių teorija: faktas gali būti pripažintas įrodytu, jei šalies, kuri juo remiasi, pateikti įrodymai leidžia daryti labiau tikėtiną išvadą jį esant nei jo nesant (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. rugpjūčio 25 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-304/2008; 2008 m. kovo 26 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-187/2008; 2004 m. spalio 4 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-513/2004). Kadangi draudikas autotechninės ekspertizės duomenų pagrindu nepagrindė transporto priemonės „Volvo V70“ valdytojo veiksmų teisėtumo, negalima teigti, kad šis vairuotojas prieš įvykstant 2017 m. vasario 13 d. eismo įvykiui laikėsi saugų eismą keliuose reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų. Tačiau, atsižvelgiant į tai, kad eismo įvykio dalyviai nesutarė dėl eismo įvykio aplinkybių ir atsakingo už eismo įvykio kilimą asmens ir į įvykio vietą kvietė policijos pareigūnus, yra pagrindas manyti, kad pareiškėjas savo veiksmais taip pat galėjo prisidėti prie žalos, padarytos 2017 m. vasario 13 d. eismo įvykio metu. Pažymėtina, kad abejonę, ar pareiškėjas prieš įvykstant 2017 m. vasario 13 d. eismo įvykiui laikėsi saugų eismą keliuose reglamentuojančių teisės aktų nuostatų ir objektyvių eismo įvykio dalyvių elgesio standartų, taip pat sustiprina ir paties pareiškėjo kreipimesi į Lietuvos banką nurodytos aplinkybės, kad abipusės 2017 m. vasario 13 d. eismo įvykio dalyvių kaltės pripažinimas atitiktų CK 1.5 straipsnyje įtvirtintas teisingumo ir protingumo reikalavimų laikymosi nuostatas.

Kadangi Lietuvos bankui nebuvo pateikta 2017 m. vasario 13 d. eismo įvykio aplinkybių techninės ekspertizė, galinti patvirtinti arba paneigti kurio nors iš eismo įvykio dalyvių kaltę dėl eismo įvykio kilimo, įvertinus tai, kad Lietuvos bankui pateikti faktiniai duomenys suteikia pagrindo daryti labiau tikėtiną išvadą, kad abu vairuotojai nebuvo tiek rūpestingi ir apdairūs, kiek atitinkamomis sąlygomis buvo būtina, darytina išvada, kad dėl 2017 m. vasario 13 d. eismo įvykio yra kalti abu vairuotojai ir, esant situacijai, kai neįmanoma nustatyti kiekvieno žalą padariusių asmenų kaltės dydžio, laikoma, kad jie žalą turi atlyginti lygiomis dalimis (CK 6.280 straipsnio 2 dalis). Svarbu pažymėti, kad pozicijos, jog, „nesant konkrečios ekspertizės išvados ir, esant pagrindo manyti, kad abu vairuotojai nesilaikė KET reikalavimų, laikytina, kad abiejų padidinto pavojaus šaltinių kaltė yra vienoda (po 50 procentų)“, laikomasi ir kasacinio teismo suformuotoje praktikoje (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2003 m. birželio 23 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-744/2003). Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad pareiškėjo ir transporto priemonės „Vovo V70“ valdytojo kaltės dėl žalos padarymo dydis yra lygus 50 procentų.

Vertinant pareiškėjo draudikui keliamą reikalavimą nustatyti dėl 2017 m. vasario 13 d. eismo įvykio padarytą žalą asmeniui ir turtui, pažymėtina, kad Lietuvos bankui pateikti įrodymai patvirtina, kad draudikas nustatė 2 132 Eur žalą dėl sunaikintos transporto priemonės „Volkswagen Polo“. Atkreiptinas dėmesys, kad pareiškėjas kreipimesi į Lietuvos banką neginčijo draudiko apskaičiuotos 2 132 Eur žalos dydžio, todėl darytina išvada, kad žalą dėl automobilio sunaikinimo atlyginanti pareiškėjui mokėtina draudimo išmoka yra 1 066 Eur.

TPVCAPDĮ 15 straipsnio 4 dalis nustatyta, kad, kai žala padaryta asmens sveikatai, turi būti įvertinama visa dėl sveikatos sužalojimo asmens patirta žala. Tokiu atveju nuostolius sudaro negautos pajamos, kurias nukentėjęs asmuo būtų gavęs, jeigu jo sveikata nebūtų sužalota, ir su sveikatos grąžinimu susijusios išlaidos (gydymo, papildomo maitinimo, vaistų įsigijimo, protezavimo, sužaloto asmens priežiūros, specialių transporto priemonių įsigijimo, sužaloto asmens perkvalifikavimo išlaidos ir kitos sveikatai grąžinti būtinos išlaidos). Remiantis TPVCAPDĮ 15 straipsnio 6 ir 7 dalies nuostatomis, pažymėtina, kad asmens padarytos žalos dydį nustato draudikas, vadovaudamasis dokumentais, įrodančiais padarytos žalos aplinkybes, faktą ir dydį, ir medicininės apžiūros pažymomis, o nukentėjęs trečiasis asmuo dėl sveikatos sužalojimo taip pat turi teisę pateikti pretenzijas atsakingam draudikui dėl patirtos neturtinės žalos. Pažymėtina, kad detalios žalos asmeniui ir neturtinės žalos apskaičiavimo sąlygos yra nustatytos

Taisyklių II skyriuje.

Svarbu pažymėti, kad pretenziją dėl patirtos neturtinės žalos atlyginimo pareiškėjas pateikė kreipimesi į Lietuvos banką. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad, vadovaudamasis Taisyklių 11 ir 12 punktų sąlygomis, draudikas, pareiškėjui pateikęs Taisyklių 12 punkte nurodytus įrodymus, turi apskaičiuoti ir pareiškėjui išmokėti 50 procentų nustatytos neturtinę žalą atlyginančios draudimo išmokos. Be to, draudikas, vadovaudamasis turimais faktiniais duomenimis apie pareiškėjo sužalojimą, taip pat pareiškėjo TPVCAPDĮ 15 straipsnio 1 dalies ir Taisyklių 7 punkto pagrindu pateiktais duomenimis apie dėl šio sužalojimo patirtos žalos dydį, turi pareiškėjui išmokėti 50 procentų dydžio draudiko nustatytą draudimo išmoką, atlyginančią dėl 2017 m. vasario 13 d. eismo įvykio padarytą žalą asmeniui.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.2 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

1. Iš dalies patenkinti pareiškėjo A. G. reikalavimą ir rekomenduoti AAS „BTA Baltic Insurance Company“ pareiškėjui išmokėti 50 procentų draudimo išmokos, atlyginančios žalą dėl sunaikintos transporto priemonės „Volkswagen Polo“ (1 066 Eur) ir 50 procentų dydžio draudiko nustatytą draudimo išmoką, atlyginančią dėl 2017 m. vasario 13 d. eismo įvykio padarytą žalą asmeniui ir neturtinę žalą.

2. Įpareigoti draudiką per mėnesį nuo šio sprendimo priėmimo dienos raštu informuoti Lietuvos banką apie šio sprendimo rezoliucinės dalies 1-ame punkte nurodytos rekomendacijos įgyvendinimą (neįgyvendinimą). Draudikui neįvykdžius minėtos rekomendacijos, apie tai bus paskelbta Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Mindaugas Šalčius